

Czego uczy nas Katechizm, cz-2

WIERZĘ W BOGA OJCA

Ta część cyklu rozwija treści zawarte w słowach wyznania wiary: „Wierzę w Boga, Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi”.

BÓG

„Wierzę w Boga” jest pierwszym i najbardziej podstawowym wyznaniem wiary. Cały symbol wiary mówi o Bogu, a jeśli mówi również o człowieku i o świecie, to czyni to w odniesieniu do Boga. Bóg objawił się Izraelowi, swemu narodowi wybranemu jako Jedyny: „Słuchaj Izraelu, Pan jest naszym Bogiem – Panem jedynym. Będziesz miłował Pana, Boga twojego, z całego swego serca, z całej duszy swojej, ze wszystkich swych sił” (Pwt, 4-5). Bóg objawił się Izraelowi, swemu ludowi, pozwalając mu poznać swoje imię. Imię wyraża istotę, tożsamość osoby i sens jej życia. Objawiając swoje tajemnicze imię JAHWE tzn. „Ja Jestem Tym, Który Jest, „Ja Jestem Tym, Który Jestem” lub „Ja Jestem, Który Jestem”, Bóg mówi, kim jest i jakim imieniem należy Go wzywać. Naród izraelski przez szacunek dla świętości Boga, nie wypowiada imienia Boga. W czasie czytania Pisma Świętego imię objawione jest zastępowane Boskim tytułem „Pan” (Adonaj, po grecku Kyrios). Bóg, „Ten, Który Jest” objawił się Izraelowi jako ten, który jest „bogaty w łaskę i wierność” (Wj 34, 6). Pojęcia te wyrażają bogactwo imienia Bożego. We wszystkich swych dziełach Bóg pokazuje swoją życzliwość, dobroć, łaskę, miłość, ale także swoją wiarygodność, stałość, wierność, prawdę. Bóg jest Prawdą. Pośle On swego Syna, „aby dać świadectwo prawdzie” (J 18, 37). Bóg jest Miłością. „Tak bowiem umiłował świat, że Syna swego jednorodzonego dał” (J 3, 16).

OJCIEC

W Izraelu Bóg jest nazywany Ojcem dlatego, że jest Stwórcą Świata. Bóg jest Ojcem z racji Przymierza i daru Prawa danego Izraelowi. Dla chrześcijan Bóg jest „Ojcem” w niezwykłym sensie, jest Nim nie tylko jako Stwórca, jest On wiecznie Ojcem w relacji do swojego jedyne Syna, który wzajemnie jest Synem tylko w relacji do swego Ojca: „Nikt nie zna Syna tylko Ojciec, ani Ojca nikt nie zna, tylko Syn i ten, komu Syn zechce objawić” (Mt 11, 27). Ta prawda została objawiona przez Jezusa.

Przed swoją Paschą Jezus zapowiada zesłanie Ducha Świętego. Duch, który działa począwszy od stworzenia, będzie teraz z uczniami, aby ich nauczyć wszystkiego i prowadzić do „całej prawdy”. (J 16, 13) W ten sposób Duch Święty jest objawiony jako odrębna Osoba Boska w relacji do Jezusa i do Ojca. Duch Święty zostaje posłany do Apostołów i do Kościoła, zarówno przez Ojca w imieniu Syna, jak i przez Syna po Jego powrocie do Ojca. Posłanie Osoby Ducha po uwielbieniu Jezusa objawia w pełni tajemnicę Trójcy Świętej. W niedzielnym wyznaniu wiary mówimy o Duchu Świętym, „który od Ojca i Syna pochodzi”. Tradycja wschodnia wyraża tę samą tajemnicę w słowach, że Duch pochodzi od Ojca przez Syna. Tajemnica Trójcy Świętej stanowi centrum wiary i życia chrześcijańskiego. Kościół naucza, że Trójca jest jednością. Nie wyznajemy trzech bogów, ale jednego Boga w trzech Osobach: Trójcę współistotną. Osoby Boskie nie dzielą między siebie jedynej boskości, ale każda z nich jest całym Bogiem. Różnią się między sobą relacjami pochodzenia: Ojciec jest Tym, który rodzi; Syn Tym, który jest rodzony; Duch Święty Tym, który od Nich pochodzi. Jedność Boska jest trynitarna.

WSZECHMOGĄCY

Wierzmy, że wszechmoc Boża jest powszechna, ponieważ Bóg wszystko stworzył, wszystkim rządzi i wszystko może; jest miłująca, ponieważ Bóg jest naszym Ojcem; jest tajemnicza, ponieważ tylko wiara może ją rozpoznać. Boża wszechmoc nie jest jednak samowolna: „W Bogu moc i istota, wola i rozum, mądrość i sprawiedliwość są tym samym, tak że nic nie może być w mocy Bożej, co nie mogłoby być w sprawiedliwej woli Bożej czy w mądrym rozumie.” (św. Tomasz z Akwinu).

Wiara w Boga Ojca wszechmogącego może być wystawiona na próbę przez doświadczenie zła i cierpienia. Niekiedy Bóg może wydawać się nieobecny i niezdolny do przeciwstawienia się złu. Bóg Ojciec objawił jednak swoją wszechmoc w sposób najbardziej tajemniczy w dobrowolnym uniżeniu i zmartwychwstaniu swego Syna, przez które zwyciężył zło. W zmartwychwstaniu i wywyższeniu Chrystusa Ojciec okazał „przemozny ogrom mocy względem nas wierzących” (Ef 1 19).

STWÓRCA

Skąd pochodzimy? Dokąd idziemy? Te pytania stawiają sobie ludzie wszystkich czasów. Odpowiedź na nie daje katecheza o stworzeniu. „Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię” (Rdz 1.1). Te słowa otwierające Pismo Święte mówią, że Bóg dał początek temu wszystkiemu, co istnieje poza Nim. Nowy Testament objawia, że Bóg stworzył wszystko przez odwieczne Słowo, przez swojego umiłowanego Syna. Wiara Kościoła przyjmuje również stwórcze działanie Ducha Świętego. On jest „Ożywicielem, Duchem Stworzycielem”. Stworzenie jest zatem dziełem Trójcy Świętej. Nie można również pominąć pytania: po co Bóg stworzył świat? Pismo Święte i Tradycja nauczają, że świat został stworzony dla chwały Bożej, ale nie po to, by ją powiększyć, ale po to, by ją ukazać i udzielić. Wierzymy, że Bóg stworzył świat według swojej mądrości. Świat nie powstał w wyniku jakiejś konieczności, ślepego przeznaczenia czy przypadku. Wierzymy, że pochodzi z wolnej woli Boga, który chciał dać stworzeniom uczestnictwo w swoim bycie, w swojej mądrości i dobroci. Bóg stworzył świat w sposób wolny, „z niczego” (Sobór Laterański IV, 1215 r. oraz Sobór Watykański I, 1870 r.). Wiara w stworzenie z niczego jest pełna obietnicy i nadziei – nadziei udzielenia życia zmarłym przez zmartwychwstanie.

Stworzenie ma właściwą sobie dobroć i doskonałość, ale nie wyszło całkowicie wykończone z rąk Stwórcy. Jest ono stworzone „w drodze” do ostatecznej doskonałości, którą ma dopiero osiągnąć i do której Bóg ją przeznaczył. Zrządzenia, przez które Bóg prowadzi swoje stworzenia do tej doskonałości, nazywamy Bożą Opatrznością. Troska Opatrzności Bożej obejmuje wszystko – od rzeczy najmniejszej aż do wielkich wydarzeń świata i historii. Bóg, szanując wolność swego stworzenia, dopuszcza zło. Może jednak w swej wszechmocnej Opatrzności wyprowadzić dobro ze skutków zła. Z największego zła, z odrzucenia i zabicia Syna Bożego Bóg, w nadmiarze swej łaski, wyprowadził największe dobro: uwielbienie Chrystusa i nasze Odkupienie. Zło nie staje się mimo to dobrem.

NIEBO I ZIEMIA

Symbol Apostolski stwierdza, że Bóg jest „Stwórcą nieba i ziemi”, a Symbol Nicejsko-Konstantynopolitański uzupełnia: „Wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych”. Wyrażenie „niebo i ziemia” w Piśmie Świętym oznacza to wszystko, co istnieje – całe stworzenie. „Ziemia” jest światem ludzi, „niebo” oznacza własne „miejsce” Boga i stworzeń duchowych – aniołów. Człowiek, złożony z duszy i ciała łączy w sobie świat duchowy i materialny. (Sobór Laterański IV)

Istnienie istot duchowych – aniołów jest prawdą wiary. Aniołowie są stworzeniami i wysłannikami Boga w wypełnianiu zamysłu zbawienia wszystkich ludzi. Kontemplują oblicze Boga, są wykonawcami Jego rozkazów. „Każdy wierny ma anioła jako nauczyciela i pasterza prowadzącego przez życie” (św. Bazyli Wielki).

Świat widzialny jest dziełem Stwórcy, które Pismo Święte przedstawia symbolicznie jako ciąg sześciu dni Boskiej „pracy”. Porządek „sześciu” dni wyraża hierarchię stworzeń: od tego, co najmniej doskonałe do tego, co bardziej doskonałe. Szczytem dzieła stworzenia jest człowiek. Siódmy dzień Bóg uczynił „świętym”, dzień przeznaczony na kult i adorację Boga. Zatem kult Boga jest wpisany w porządek stworzenia.

CZŁOWIEK

Bóg stworzył człowieka na swój obraz, zatem człowiek posiada godność osoby. Nie jest tylko czymś, ale kimś. Istota ludzka jest równocześnie istotą cielesną i duchową. Pojęcie

„dusza” oznacza w Piśmie Świętym „życie” ludzkie lub całą „osobę” ludzką. Oznacza także to wszystko, co w człowieku jest najbardziej wewnętrzne i najbardziej wartościowe; to, co sprawia, że człowiek jest w sposób szczególny obrazem Boga. „Dusza” oznacza „zasadę duchową” w człowieku. Kościół naucza, że każda dusza jest bezpośrednio stworzona przez Boga – nie jest ona dziełem rodziców – i jest nieśmiertelna; nie ginie więc po jej oddzieleniu od ciała w chwili śmierci, a połączy się na nowo z ciałem w chwili ostatecznego zmartwychwstania. Ciało człowieka uczestniczy w godności „obrazu Bożego”; jest ono ciałem ludzkim właśnie dlatego, że jest ożywione przez duszę. Cała osoba ludzka jest przeznaczona, by stać się w Ciele Chrystusa świątynią Ducha.

Bóg stworzył mężczyznę i kobietę w doskonałej równości jako osoby ludzkie. Bóg stworzył ich jedno dla drugiego. Razem wezwani, połączeni w małżeństwie, mogą przekazywać życie ludzkie. Przekazując życie ludzkie, mężczyzna i kobieta jako małżonkowie i rodzice, współdziałają w wyjątkowy sposób z dziełem Stwórcy.

UPADEK

Grzech stał się obecny w historii człowieka z chwilą, gdy człowiek kuszony przez Szatana złamał dany mu przez Boga zakaz spożywania z drzewa poznania dobra i zła. Drzewo to symbolizuje granicę, którą człowiek jako stworzenie powinien w sposób wolny uznać i z ufnością szanować. Popelniając ten grzech, człowiek „chciał być jak Bóg” „ale poza Bogiem i przed Bogiem, a nie według Boga”. Konsekwencją tego nieposłuszeństwa była utrata przez Adama i Ewę pierwotnej świętości, którą otrzymali od Boga nie tylko dla siebie, ale dla wszystkich ludzi. Grzech Adama i Ewy jest grzechem osobistym, ale dotyczy on natury ludzkiej. Grzech ten będzie przekazywany całej ludzkości przez zrodzenie, to znaczy przez przekazywanie natury ludzkiej pozbawionej świętości i sprawiedliwości. To pozbawienie nazywane jest grzechem pierworodnym. Grzech pierworodny nazywany jest grzechem „zaciągniętym”, a nie „popelnionym”, jest stanem, a nie aktem. Chrztus gładzi grzech pierworodny i na nowo kieruje człowieka do Boga.

Po swoim upadku człowiek nie został opuszczony przez Boga. Przeciwnie, Bóg wzywa go i zapowiada mu zwycięstwo nad złem i podniesienie go z upadku. Fragment Księgi Rodzaju (nazywany Protoewangelią) jest pierwszą zapowiedzią Mesjasza Odkupiciela, walki między wężem i Niewiastą oraz ostatecznego zwycięstwa Jej potomka (por Rdz 3, 15).

Wybrał i połączył: Stanisław Mazurek

Współpraca: ks. Krzysztof Grzemski